

Categorie 4

KINDERBESCHERMING

ALLEMAAL TUIG

Hans Melissen, Ned., 1982, 94', film.

Een jaar lang heeft een aantal jongeren, tussen 12 en 16 jaar, in de Bloemenwijk voor meer dan een ton vernielingen aangericht, diefstallen gepleegd en zelfs mensen met geweld bedreigd. Na hun arrestatie stellen diverse betrokkenen zich de vraag hoe de jongeren te begeleiden in afwachting van hun veroordeling ze krijgen onderdak in een buurthuis en drie maanden gaat het goed. Buurtbewoners ergeren zich echter aan de vele aandacht die "het tuig" krijgt en in de kranten verschijnen nogal sensationele artikelen. Dit is aanleiding voor een verslaggeefster om een reportage te maken over de gebeurtenissen rond de jongeren.

Trefw.: kinderbescherming

DE AMAZONES VAN HARREVELD

Thom Verheul, Nederland, 1999, 3x40 min.

Driedelige serie die uiteindelijk één verhaal vormt over twee tienermeisjes, Marjory en Saskia, op de gesloten afdeling van de justitiële jeugdinrichting Harreveld. Op deze afdeling zitten tien meisjes die tot hun 18de onder toezicht zijn geplaatst en voor wie Harreveld vaak het laatste station is. Meisjes die in hun jeugd emotioneel zijn verwaarloosd, die agressief reageren op hun omgeving en geen vertrouwen hebben in volwassenen. Soms is incest de oorzaak van veel problemen, zoals in het geval van Marjory, die misbruikt is door haar pleegvader.

Bij Saskia spelen psychische problemen haar parten. Op haar 11de had ze al last van depressies. Ze trok zich terug in haar eigen wereld, snijdt zichzelf regelmatig in haar arm met een scheermesje en is suïcidaal. Zij is vanuit een psychiatrische inrichting in Harreveld terecht gekomen, waar ze zich helemaal niet thuisvoelt. Filmmaker Thom Verheul volgde het tweetal over een lange periode en maakte een indringend portret van het leven in een jeugdinrichting. Soms knalt het en moet er hard worden ingegrepen; de glaszetter is kind aan huis in Harreveld. Na het tweede deel verdwijnt Saskia uit de film omdat die terugkeert in het gewone leven en niet meer gefilmd wil worden. Marjory daarentegen wil onomwonden haar verhaal kwijt en wordt gaandeweg de amazone waar de film om draait. Als ze 18 wordt moet ze, tegen haar zin, de inrichting verlaten, komt tijdelijk in de psychiatrie terecht en daarna in een pleeggezin waar ze zich eindelijk 'thuis' lijkt te voelen.

Trefw.: kinderbescherming

BARST - SERIE

Robbert Baars en Joep Krijnen, Nederland, 1990, 6x25 minuten, video.

'Barst' is een serie van zes korte speelfilmpjes over de ervaringen van jongeren met hulpverleners. Dat volwassenen professionele hulp inroepen wanneer zij problemen hebben is algemeen geaccepteerd. Bij jongeren is dat anders, hoewel hun problemen vaak niet minder zwaar zijn. Echtscheiding van de ouders, zoeken naar de eigen seksuele identiteit, de keuze

van de juiste school, alcoholgebruik en andere zaken kunnen leiden tot angst, woede, eenzaamheid of verdriet. Vaak lossen de problemen zich vanzelf op. Jongeren praten met vrienden, familieleden of de schooldecaan. Soms lukt dat niet, omdat er niemand in de buurt is om vertrouwelijk mee te praten of omdat de problemen ingewikkelder zijn dan ze leken. 'Barst' wordt gespeeld door jongeren op basis van improvisaties. De serie is gesitueerd in een fictief regionaal steunpunt voor hulpverlening aan jongeren. Iedere aflevering bestaat uit een reeks confrontaties tussen de hoofdpersoon, de hulpverlener en andere personages, zoals ouders of een vriendin. De serie is bedoeld om de onbekendheid van hulpverlening aan jongeren weg te nemen en taboes te bestrijden.

Trefw.: jeugd/ psychosociale problemen

BARST - 1. LISA : TERUG NAAR HUIS

Lisa is vrijwillig naar een internaat verhuisd, toen haar ouders uit elkaar gingen. Nu wil ze terug naar huis, maar haar moeder wil nergens van weten.

Trefw.: echtscheiding/ residentiële jeugdhulpverlening

BARST - 2. MOURAD : KIEZEN UIT TWEE KWADEN

Mourad heeft zijn proefwerkweek verknald. Het gaat niet goed met hem en hij zoekt professionele hulp. Maar dan blijkt dat Mourad eigenlijk voor iets heel anders komt.

Trefw.: jeugdhulpverlening/ ouders/ allochtonen

BARST - 3. DAAN : HOEZO TE VEEL OP?

Daan verhuist met zijn moeder naar een andere stad wanneer zij hertrouwt. Hij ligt regelmatig in de clinch met zijn stiefvader. De dokter stuurt hem door naar een hulpverlener, nadat Daan 'onder invloed' met zijn brommer onderuit is gegaan. Onzin, vindt Daan.

Trefw.: jeugdhulpverlening/ ouders/ alcoholgebruik

BARST - 4. THEO : UIT? NIKS UIT!

Theo slaat thuis de boel kort en klein als zijn vriendin Saskia de verkering uit wil maken. Maar er blijkt meer achter te zitten.

Trefw.: jeugdhulpverlening/ relaties

BARST - 5. MARGO : WEGGELOPEN OF WEGGESTUURD?

Margo loopt van huis weg, samen met haar hond. Haar moeder vindt dat ze niet meer thuis hoeft te komen. Haar vader mist haar heel erg. Margo komt in een gastgezin terecht, maar ook dat verloopt niet zonder tegenslagen.

Trefw.: jeugdhulpverlening/ wegloopgedrag

BARST - 6. MAX : BANG

Max woont een jaar op kamers. Sinds kort durft hij de straat niet meer op als gevolg van agorafobie. Zijn vriend Victor helpt hem waar hij kan. Max doet alsof er eigenlijk niets aan de hand is. Maar is dat wel zo?

Trefw.: jeugdhulpverlening/ agorafobie/ vriendschap

GEEN LAND MEE TE BEZEILEN

Hans Hylkema, Ned., 1979, 25', film.

Deze film laat zien hoe een jongetje dat niet genoeg aandacht krijgt, tot agressief gedrag komt. De ouders zien de oorzaak van dit gedrag in, maar weten niet hoe zij de situatie - zij moeten als kleine middenstanders beiden hard werken in hun winkel - zouden kunnen verbeteren. Er is ook nog een jonger zusje, dat veel zorg nodig heeft. Moeder komt via de

schoolarts bij een kinderpsychiater terecht en nadat behandeling van de jongen eerst op weerstand en jaloezie van de ouders stuit, wordt na enige tijd toch bereikt dat ouders en kinderen meer ontspannen met elkaar kunnen omgaan.

Trefw.: kinderbescherming

GEWELD TEGEN KINDEREN

Aleander van der Meer, Nederland, 1989, 85 minuten.

Deze videoband bestaat uit twee delen. In het eerste deel wordt onder meer ingegaan op de ingewikkelde vraag wat de definitie van kindermishandeling is, terwijl ook een aantal 'risicofactoren' worden besproken. Deel 2 gaat over signaleren en melden. Specifieke signalen en problemen bij het signaleren worden besproken. Inhoudelijk is de film zeer breed van karakter: verschillende vormen van geweld tegen kinderen worden behandeld en in een maatschappelijk kader geplaatst. Veel thema's komen aan de orde, zoals beeldvorming over kinderen, gezinnen, geweld en seksualiteit, kinderopvang, kinderen die pornofilms kijken, weerbaarheidstraining van kinderen, ouders die hun kinderen liever kwijt dan rijk zijn, prematuriteit, de publieke opinie over en kritiek op de aanpak van kindermishandeling en de inhoud en aard van het werk van instellingen op dit terrein zoals het Bureau

Vertrouwensartsen, de Raad voor de Kinderbescherming en voorlichting aan diverse beroeps- en doelgroepen. Veel deskundigen, werkzaam op het gebied van kindermishandeling worden geïnterviewd, soms aangevuld met concrete beelden uit werksituaties. Bij de film hoort een werkboek, met veel informatie over achtergronden, definities, cijfers, signalen, preventie, gevolgen en hulpverlening rond kindermishandeling. Gemaakt in samenwerking met de werkgroep 'Geweld in het Gezin' (VU Amsterdam).

Trefw.: kinderbescherming/ kindermishandeling

ISOLEMENT

Gerrit van Elst, Nederland, 1981, 40 minuten, film, huur f.35,-.

Deze film heeft als thema het dilemma van de omstanders in geval van kindermishandeling. Een man ziet gaandeweg een vermoeden bevestigd dat hij liever ontkent en waarmee hij zich aanvankelijk niet wil bemoeien, namelijk dat zijn buurman diens kind mishandelt. Zijn vrouw vindt dat ze moeten ingrijpen in het belang van het kind, maar haar man twijfelt. Hierdoor komt ook hun eigen huwelijksrelatie onder druk te staan. De film laat verder open of de man uiteindelijk ingrijpt of niet; verfilmd is alleen de worsteling om tot dit besluit te komen. Een besluit dat mede wordt bepaald door een confrontatie die de man in het verleden zelf heeft gehad, en die in flashbacks terugkomt in de film.

Gemaakt in opdracht van de Vereniging tegen Kindermishandeling.

Trefw.: kindermishandeling

JOHAN

Tijs Tinbergen, Nederland, 1989, 28 minuten.

Lichamelijke kindermishandeling en seksueel misbruik van kinderen zijn verschijnselen waarvan niemand het bestaan meer zal ontkennen. Anders is dit voor psychische mishandeling, terwijl de gevolgen hiervan juist zeer ingrijpend kunnen zijn voor de

ontwikkeling van een kind. Kenmerkend voor psychische mishandeling is het stelselmatig verkeerd of op een negatieve manier omgaan met een kind. Het gaat hierbij meer om een proces dan om direct aanwijsbare zaken. De film 'Johan' is een eerste stap om het probleem van de psychische kindermishandeling zichtbaar te maken. De film vertelt het verhaal van de negenjarige Johan. Hij verhuist met zijn vader Hilbert, zijn moeder Mariëtte en zijn zesjarige broertje Mark naar een andere plaats. Een enerverende gebeurtenis. Johan zoekt in zijn nieuwe omgeving naar veiligheid, maar zijn ouders hebben daar geen aandacht voor. Een enge droom van Johan wijst ons erop dat het tussen hem en zijn moeder niet goed zit. Naar de buitenwereld probeert Mariëtte een harmonieus beeld te geven van het gezin, maar in de beslotenheid ervan staat Johan nogal onder druk. Steeds verbeterer probeert Mariëtte om hem in een keurslijf te dwingen. Het wordt duidelijk dat deze situatie al eerder heeft bestaan en dus geen gevolg is van de verhuizing. Het einde van de film laat de neerwaartse spiraal zien waarin Johan en zijn moeder zich bevinden. Gemaakt in opdracht van de Vereniging tegen Kindermishandeling.

Trefw.: kindermishandeling/ ouder-kind relatie

JOHANNA, PORTRET VAN EEN ALCOHOLISTE

Hans Krikke, Nederland, 1997, 40 min.

Journalist Hans Krikke maakte deze documentaire over zijn aan alcohol verslaafde buurvrouw. Mede als gevolg van de drank is zij niet meer in staat om voor haar twee kinderen te zorgen; al vindt zij zelf van wel. De zaak komt in een stroomversnelling wanneer haar kinderen door een brand tijdelijk uit huis worden geplaatst. Johanna voelt dat ze haar kinderen kwijt dreigt te raken en reageert haar woede af op haar omgeving. De toegewezen gezinsvoogd is de gebeten hond en ook de filmmaker moet het ontgelden. Maar zij wil niets aan haar situatie veranderen, zo laat ze bij herhaling weten. Ze praat wel over afkicken maar als puntje bij paaltje komt, haakt ze af. Bij een Pedagogisch Onderzoeksbureau hoort ze dat haar kinderen definitief naar een pleeggezin gaan. Om onheil te voorkomen worden ze zelfs tijdelijk ondergebracht op een geheim adres. De film eindigt drie maanden later met een laatste gesprek aan Johanna. Aan haar situatie is niets veranderd en haar kinderen heeft ze sindsdien niet meer gezien.

Hans Krikke schreef over zijn ervaringen met Johanna ook een boekje (*De ontkenning, portret van een alcoholiste*) dat te koop is bij de afd. preventie van de Jellinek kliniek (020-5702355).

Trefw.: alcoholisten/ouder-kind relatie/alcoholisme.

IK ZAG ER ALLEEN GEEN GAT MEER IN

IKON-productie, Ned., 1976, 35', film.

De Boddaert-tehuizen zijn instellingen van kinderbescherming, waarvan de functie en het nut duidelijk worden in een (levensecht) geval dat onderwerp is van deze film. Een jonge moeder is achtergebleven met een kind, een jongen. Zij kan haar eigen problemen nauwelijks aan en faalt daardoor in de opvoeding van haar zoontje, dat zich begint te ontwikkelen tot een onhandelbaar kind. Verblijf overdag in een Boddaert-tehuis, waar het kind wordt benaderd op wat een orthopedagogische manier zou kunnen worden genoemd, ontlast de moeder, die een nieuwe levenspartner vindt in een wat oudere man. Deze man kan goed met de jongen opschieten, en na enige tijd is het zover dat de jongen weer gewoon thuis kan wonen.

Trefw.: kinderbescherming/IKON

ISOLEMENT

Gerrit van Elst, Ned., 1981, 40', film.

De film heeft het dilemma van de omstanders in gevallen van kindermishandeling tot thema. Een man ziet gaandeweg een vermoeden bevestigd dat hij liever ontkent en waarmee hij zich aanvankelijk niet wil bemoeien, namelijk dat zijn vriend en buurman diens kind mishandelt. De vrouw van de man die met dit feit wordt geconfronteerd is niet op de buurman gesteld en dringt op ingrijpen aan, waardoor de huwelijksrelatie dreigt te worden verstoord. De film heeft in zoverre een open eind, dat de manier waarop de man tenslotte de koe bij de horens vat niet wordt gevolgd; alleen zijn worsteling om tot dit besluit te komen is verfilmd. Zijn besluit wordt mede bepaald door een dergelijke confrontatie welke hij in het verleden heeft gehad, waaraan in flashbacks een deel van de film is gewijd. Gemaakt in opdracht van de Vereniging tegen Kindermishandeling en het Humanistisch Verbond.

Trefw.: kinderbescherming/kindermishandeling/Humanistisch Verbond

JE ZIET TOCH NIETS AAN DAT KIND

Hans Hylkema, Ned., 1979, 25', film.

De nagespeelde geschiedenis van een meisje dat op school niet kan meekomen, maar niet dom is. Een bijzondere school wordt geadviseerd, maar dit advies stuit op weerstanden in de gezinssfeer van het kind; als zo dikwijls wordt onder een bijzondere school, een school voor achterlijken verstaan. De film is gemaakt met de bedoeling deze misvatting weg te nemen.

Trefw.: kinderbescherming

DE KANT VAN HET KIND

Alexander van der Meer, Nederland, 1996, 3 x 45 min.

Driedelige televisieserie waarin vijf mensen uitvoerig en openhartig praten over hun jeugd waarin ze mishandeld zijn door hun ouders. Het zijn de levensverhalen van twee mannen en drie vrouwen, variërend van 27 tot 50 jaar, die worstelen met hun verleden. Ze zijn soms langdurig in behandeling geweest en kampen nog altijd met gevoelens van angst, schuld, kwaadheid en zelfmedelijden. In deel 1 (Leuk mocht niet) praten ze over hun jeugd, over 'pappa die altijd kwaad was', over de fysieke mishandeling en vernedering, over de ruzies in huis en de angstdromen. Jaren later zitten ze nog met allerlei psychische of psychosociale klachten, zoals Els die behoorlijk in de war is geweest en opgenomen is geweest als gevolg van een zware depressie.

In deel 2 (Overleven) praten de vijf geïnterviewden verder over hun huidige gevoelsleven en hoe dit is bepaald door het verleden. Het gevoel van een mislukte jeugd werkt nog steeds door en leidt er soms toe dat het in relaties of op het werk niet lukt. Alle vijf hebben ze wel eens gedacht aan zelfmoord, maar niemand heeft echt een poging gedaan. In deel 3 (Opnieuw beginnen) wordt verteld over het gezin waaruit hun ouders afkomstig zijn. Soms was er een traditie van slaan en had de vader zelf een moeilijke jeugd gehad, of kon de moeder de opvoeding van de kinderen niet aan. Uit de verhalen van de geïnterviewden blijkt dat ze bang zijn om hun eigen kinderen te mishandelen. Soms hebben ze enig begrip voor hun ouders, maar met name overheerst de vraag waarom het hen is overkomen. Ze voelen zich een verloren generatie en hopen dat het hun kinderen beter vergaat dan henzelf.

Trefw.: kindermishandeling

KARSPER 2

Ton Guiking en Steef Meyknecht, Nederland, 1991, 73 minuten.

"Karspel 2" is de naam van de woonunit voor zes tehuisjongeren. Ze wonen er met hun vijf vaste begeleiders die in wisseldiensten de dag en de nacht met ze doorbrengen. Een groep moeilijke jongeren die het elkaar en hun begeleiders niet gemakkelijk maken. De leiding kampt met ziekte en er zijn vrijwel geen invallers te vinden. Over en weer is er geen vertrouwen en er is maar weinig voor nodig of men vliegt elkaar in de haren. Iemand die niet

goed ligt in de groep wordt weggepest en de leiding is de halve dag bezig de rust te herstellen. De spanningen nemen toe als Elly, die overdag werkt als gastvrouw op Karspel 2, op staande voet wordt ontslagen omdat zij een van de groepsleden heeft laten meewerken aan een sekslijn. Zij had als enige het vertrouwen van de groep, die zich nu tegen de leiding en de directie keert. De sfeer wordt steeds grimmiger en op een gegeven moment barst de bom. De directie meent dat de begeleiders hebben gefaald en wil Karspel 2 sluiten en de groep uit elkaar halen. Maar de gedwongen verhuizing wordt niet door iedereen geaccepteerd en de achterblijvers barricaderen hun woonverblijf in afwachting van de politie en de pers. Na een gemeenschappelijke vergadering wordt de ontslagen gastvrouw weer (tijdelijk) aangesteld. Maar de beslissing Karspel 2 te sluiten, wordt door de directie niet ingetrokken. Het indringende verslag van een 'veldslag' in de jeugdhulpverlening. Een veldslag zonder winnaars.

Trefw.: jeugdhulpverlening/ groepswork

KIND ALS GETUIGE

Alexander van der Meer, Nederland, 1997, 31 minuten.

Ton Verhees is rechercheur bij de afdeling Jeugd en Zeden van de Eindhovense politie. Een van zijn taken is het ondervragen van jeugdige slachtoffers van seksueel misbruik. Een moeilijke taak waarvoor speciale training en begeleiding noodzakelijk is. De film toont beelden van Verhees bij een interview met een meisje van vijf dat slachtoffer is geweest van seksueel misbruik buiten het gezin. Het gesprek wordt op video opgenomen en achter een doorzichtsscherm kijken twee collega's mee naar het verloop van het gesprek. De videobeelden worden voor de kijker geanalyseerd en toegelicht door psychotherapeut Ruud Bullens. Met de grootst mogelijke voorzichtigheid en met behulp van attributen als poppen en tekeningen wordt het pijnlijke onderwerp ter sprake gebracht en geprobeerd een voor de rechter betrouwbare verklaring op papier te krijgen. Deze indringende beelden uit de praktijk worden afgewisseld met opnamen van een training van politiemensen tijdens de cursus 'Horen jonge getuigen'. Een van de docenten is psycholoog prof. W. Wagenaars, die de cursisten onder meer leert hoe je de barrière neemt om pijnlijke vragen te stellen, zonder dat het kind dichtklapt. Maar zelfs een goede methodische aanpak is nog geen garantie voor succes, zoals blijkt uit het gesprek van Verhees dat, na een hoopvol begin, toch vastloopt en niet leidt tot een 'afgeronde' verklaring waar voor justitie iets mee te doen valt.

Trefw.: seksueel geweld/ kinderpollitie en zedenpollitie/ openbaar ministerie/ training

PRINS, WILLEM

Gerard d'Olivat, Nederland, 1994, 29 minuten.

Regisseur Gerard d'Olivat volgde gedurende een half jaar enkele jongeren die leven aan de zelfkant van de samenleving in Rotterdam. Eén van hen is Willem Prins (19), opgegroeid bij zijn moeder die werkte als prostituee. Op zijn twaalfde werd hij aan zijn lot overgelaten en kwam daarna terecht in verschillende huizen en internaten voordat hij koos voor een leven in kraakpanden, coffeeshops en op straat. Hij leeft van diefstal en de verkoop van drugs. Af en toe gaat hij naar de Plataan, een opvangcentrum voor zwerfjongeren, waar welzijnswerker Teun hem, samen met de reclassering, zo goed en kwaad als het kan probeert te begeleiden. Op een gegeven moment wordt hij voor de zoveelste keer opgepakt en bekend vervolgens meer dan tweehonderd inbraken. Hij gaat de gevangenis in, terwijl zijn begeleiders een alternatieve straf voor hem bedenken. Na zes maanden voorarrest wordt hij veroordeeld tot een alternatieve straf: drie maanden werken op een boerderij in Frankrijk. De film eindigt met het vertrek van Willem per auto naar Frankrijk. (Zie ook de film 'Zwerven in het paradijs', en 'Thuisloze jongeren')

Trefw.: thuislozen/ jeugd/ jeugdcriminaliteit

TANNY

Hans Quatfass, Ned., 1977, 34', film.

Tanny is een jonge vrouw die bang is dat ze haar kind zal mishandelen. Op het moment dat ze aanvoelt dat het mis zal gaan klopt ze bij anderen aan om hulp. Centraal in de film staat een interview met Tanny waarin ze vertelt over haar situatie en haar gevoelens. Rond het interview worden delen uit haar leven nagespeeld door acteurs van het Werktheater. Tanny speelt haar eigen rol. De film eindigt op het moment dat Tanny hulp gaat vragen. De film is bedoeld als illustratie van één geval van kindermishandeling. Of meer in zijn algemeenheid, een film over ouders die problemen hebben met zichzelf en met de kinderen die ze opvoeden.
Trefw.: kinderbescherming/ kindermishandeling/ Werktheater

THUISLOZE JONGEREN

Gerard d' Olivat, Nederland, 1994, 31 minuten.

Een film over een methodische aanpak van thuisloze jongeren, waarbij vanuit de jeugdhulpverlening sterk de nadruk wordt gelegd op het zoeken naar werk en huisvesting. De film geeft een portret van vier zwerfjongeren, die worden begeleid door zg. T-teams (thuislozenteams). Het zijn jongeren die een verleden hebben van tehuizen en internaten, afgebroken schoolopleidingen en moeilijkheden met de politie. Jongeren die vaak lastig zijn op te sporen en te begeleiden en waarbij het grote moeite kost om als hulpverlener contact met ze te maken, een vertrouwensrelatie op te bouwen en ze uit het zwerfcircuit te halen. Eén van die hulpverleners is Chris, die zich ontfermd heeft over Patrick. Hij brengt deze tijdelijk onder in een opvangcentrum voor jongeren en daarna in een begeleid wonenproject, terwijl hij intussen ook een baantje heeft geregeld bij de gemeentereiniging. Een andere jongere die geholpen wordt door iemand van het T-team is Nouredin, die als Marokkaan eerst aan een verblijfsvergunning wordt geholpen en vervolgens bijscholing krijgt in een speciaal project voor werklozen. Treurig is het verhaal van Chantal en Cody, die bij gebrek aan huisvesting, in een tent wonen op een camping. Een onhoudbare situatie, vooral wanneer blijkt dat Chantal ook nog eens (ongepand) zwanger is geraakt. Het FIOM wordt ingeschakeld, maar het duurt nog enkele maanden, voor er woonruimte voor hen is gevonden en de babykamer kan worden ingericht. (Bij deze film hoort een handleiding die uitgebreide informatie geeft over de zg. Instap-methode, die speciaal gericht is op de aanpak van thuisloze jongeren).

Trefw.: thuislozen/ jeugd/ begeleid wonen/ arbeidsbemiddeling

WEGGEDAAN

Marijke Holtslag, Nederland, 1991, 36 minuten.

Waarom gaan kinderen naar een kindertehuis en wat gebeurt er met hen als ze groot zijn. Dat is in het kort het thema van deze film. Gebaseerd op werkelijke verhalen, die in de film worden verteld door een vijftal actrices. Dat gebeurt in een leegstaand, vervallen fabrieksgebouw, wat een desolate, triestige sfeer oproept; illustratief voor het gevoel 'weggedaan' te zijn door je ouders. De vijf vrouwen vertellen op een afstandelijke manier, met nu en dan een emotionele uitschieter, over hun ervaringen in het kindertehuis. Alledaagse verhalen over de leuke dingen die je samen meemaakte, maar vooral ook de spanningen in het tehuis, de problemen met autoriteiten, de eenzaamheid, en de angsten. E'n van de vrouwen vertelt over de seksuele relatie die zij had met haar voogd en het tumult dat dit veroorzaakte toen het bekend werd. Enkelen van hen hebben psychosomatische klachten overgehouden aan hun verblijf in het kindertehuis en één van hen kwam zelfs een

tijdje in de psychiatrie terecht. Allemaal kampen ze met het stigma van het kindertehuis en hebben ze moeite om te praten over het gevoel ooit verlaten te zijn door hun ouders. Voor sommigen bleef het ook niet bij één kindertehuis, maar werd het moeilijke tocht langs tehuizen, pleeg- gezinnen, weglouphuizen en soms zelfs een zwervend bestaan aan de rand van de samenleving. Bij een aantal vrouwen werken de ervaringen uit hun jeugd nog steeds door, bijvoorbeeld in de opvoeding van de eigen kinderen.

Trefw.: residentiële jeugdhulpverlening/ kinderbescherming/ separatie-angst

WEGVLIEGEN UIT EEN KOUD NEST

Gemaakt door het Film-praktijkjaar 7 van het Sociologische Instituut der Rijksuniversiteit te Utrecht, 1978, 41', film, zwart/wit, magnetisch geluid.

Deze film is gemaakt met de bedoeling, bewoners van particuliere kinderbeschermingstehuizen over hun situatie aan het woord te laten. Opvoeders en vertegenwoordigers van instanties komen er niet aan te pas. Zes minderjarigen, van wie er nog drie in een tehuis zaten toen de film werd opgenomen, geven hun over het algemeen nogal sombere visie. In het eerste gedeelte vertellen de bewoners hun verhaal; in het tweede kijken twee ex-bewoonsters terug op hun tehuisverleden en spreken over de gevolgen van dit verblijf: de tehuis-wereld sluit niet aan op de maatschappij, die verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en het hebben van een eigen mening eist.

Trefw.: kinderbescherming/kinderbeschermingstehuizen

WIE IS HIER DE BAAS

Hans Hylkema, Ned., 1979, 25', film.

(Deel I uit de IKON-serie "De jongens Veerman".)

Een situatie van onder-toezicht-stelling. De ouders van twee jongens, resp. 16 en 18 jaar oud, in wier belang deze maatregel moest worden getroffen, verzetten zich tegen inmenging door een derde, die naar hun beleving bij hen thuis de baas wil komen spelen. De gezinsvoogd bereikt eigenlijk weinig: het gezin ziet geen heil in steeds weer praten. Het huwelijk strandt voor de tweede keer; daardoor wordt echter een onhoudbare situatie van spanning en ruzie doorbroken.

Trefw.: kinderbescherming/IKON/OTS

ZWERVEN IN HET PARADIJS

Gerard d' Olivat, Nederland, 1994, 49 minuten.

Regisseur Gerard d'Olivat volgde gedurende een half jaar enkele jongeren die leven aan de zelfkant van de samenleving in Rotterdam. Brigit is op haar twaalfde door haar ouders het huis uitgezet. Toen ze vijftien was werd ze zwanger. Nu is ze een van de vele dakloze jongeren in Nederland. Willem is opgegroeid bij zijn moeder die werkte als prostituee. Ook hij werd op zijn twaalfde aan zijn lot overgelaten en kwam terecht in verschillende huizen en internaten voor hij koos voor een leven op straat. Hun toevluchtsoord is De Plataan, een tehuis voor zwerfjongeren in Rotterdam. Bij stukjes en beetjes wordt een beeld geschapen van hun manier en leven. Een leven met veel vallen en weer opstaan, drugsgebruik en kleine criminaliteit.

Yvonne, de begeleidster van Brigit en tevens voogdes van haar kind, probeert Brigit waar mogelijk te helpen, maar Brigit slaagt er niet in haar goede voornemens in daden om te zetten. Willem vergaat het intussen niet veel beter. Hij wordt opgepakt wegens diefstal, maar dat is bijna routine voor hem geworden. Echt serieus wordt het pas, wanneer hij schoon schip wil maken en bij een verhoor een bekentenis aflegt voor meer dan tweehonderd inbraken. Op dat moment kan ook zijn begeleider, Teun, alleen maar machteloos toezien hoe Willem de

gevangenis ingaat en daar na drie maanden nog door niemand bezocht is. Later wordt hij door de rechter, na zes maanden voorarrest, veroordeeld tot een alternatieve straf: een werkproject op een boerderij in Frankrijk. (Zie ook de film 'Prins, Willem' en 'Thuisloze jongeren').

Trefw.: thuislozen/jeugd/jeugdhulpverlening